

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

Prawo spadkowe obowiązujące w Polsce

Informator

Starostwo
Powiatowe
w Myśliborzu

PACTUM
STOWARZYSZENIE

Niniejszy informator ma na celu przedstawienie prawa spadkowego obowiązującego w Polsce i powstał w ramach zadania edukacji prawnej realizowanej w 2020 roku przez Stowarzyszenie „Pactum” na zlecenie Powiatu Myśliborskiego

Myślibórz, 2020 rok

I. ŹRÓDŁA PRAWA SPADKOWEGO

Najważniejsze regulacje dotyczące prawa spadkowego są zawarte w kodeksie cywilnym. Ustawa reguluje takie kwestie jak na przykład sposób nabycia spadku, odpowiedzialności za długi spadkowe, czy zachówek.

Oczywiście elementy dotyczące szeroko rozumianego prawa spadkowego są zawarte również w innych ustawach (na przykład ustawa – Prawo bankowe), aczkolwiek podstawowym źródłem prawa są przepisy kodeksowe.

II. SPADKODAWCA I SPADKOBIERCA

SPADKODAWCA	SPADKOBIERCA
zmarły (osoba fizyczna)	osoba fizyczna lub osoba prawna albo jednostka organizacyjna (niemająca podmiotowości prawnej, a mająca zdolność prawną) z art. 33 ¹ k.c., która nabywa spadek
<u>Dziedziczenie może nastąpić jedynie po osobach fizycznych</u>	

III. SPADEK

- ogół praw i obowiązków majątkowych przechodzących po śmierci osoby fizycznej na jej spadkobiercę
- po jednym spadkodawcy może być kilku spadkobierców

IV. DŁUGI SPADKOWE

Do długów spadkowych należą koszty pogrzebu spadkodawcy w takim zakresie, w jakim pogrzeb ten odpowiada zwyczajom przyjętym w danym środowisku, koszty postępowania spadkowego, obowiązek zaspokojenia roszczeń o zachówek oraz obowiązek wykonania zapisów zwykłych i poleceń, jak również inne obowiązki przewidziane w przepisach kodeksu cywilnego (art. 922 k.c.).

V. OTWARCIE I NABYCIE SPADKU

- Spadek otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy
- Spadkobierca nabywa spadek z chwilą otwarcia spadku
- Nabycie spadku następuje więc z chwilą śmierci spadkodawcy

VI. POWOŁANIE DO SPADKU

- ➔ do spadku można zostać powołanym zarówno na podstawie ustawy jak również na podstawie testamentu
- ➔ w sytuacji jeżeli spadkodawca pozostawił testament, to wówczas dziedziczenie testamentowe ma pierwszeństwo przed dziedziczeniem z ustawy

VII. ZDOLNOŚĆ DO DZIEDZICZENIA

- ➔ Nie może być spadkobiercą osoba fizyczna, która nie żyje w chwili otwarcia spadku, ani osoba prawna, która w tym czasie nie istnieje
- ➔ Dziecko w chwili otwarcia spadku już poczęte może być spadkobiercą, jeżeli urodzi się żywe
- ➔ Fundacja ustanowiona w testamencie przez spadkodawcę może być spadkobiercą, jeżeli zostanie wpisana do rejestru w ciągu dwóch lat od ogłoszenia testamentu

VIII. SPADKOBIERCY USTAWOWI

- ➔ Jeżeli po spadkodawcy dziedziczą jedynie dzieci, ich udziały w spadku są równe,
- ➔ Część przypadająca małżonkowi w zbiegu ze zstępnymi spadkodawcy nie może być mniejsza niż 1/4 całości spadku,
- ➔ Udział spadkowy każdego z rodziców spadkodawcy w zbiegu z małżonkiem wynosi 1/4 spadku
- ➔ W braku choćby jednego z rodziców, do dziedziczenia dochodzi rodzeństwo spadkodawcy i jego zstępni w zbiegu z małżonkiem lub żyjącym rodzicem
- ➔ W braku zstępnych, małżonka, rodziców, rodzeństwa i zstępnych rodzeństwa dziedziczą dziadkowie spadkodawcy i ich zstępni,
- ➔ W braku małżonka i krewnych spadkodawcy, do dziedziczenia powołane są dzieci małżonka spadkodawcy,
- ➔ do spadkobierców ustawowych można zaliczyć również gminę ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy oraz Skarb Państwa, aczkolwiek tylko i wyłącznie w sytuacji braku innych spadkobierców.

IX. ZACHOWEK

- ➔ Zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - 2/3 wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - 1/2 wartości tego udziału ,
- ➔ Zobowiązanymi do uiszczenia zachowku są w pierwszej kolejności spadkobiercy,
- ➔ Jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia,
- ➔ Roszczenia uprawnionego z tytułu zachowku oraz roszczenia spadkobierców o zmniejszenie zapisów zwykłych i poleceń przedawniają się z upływem lat pięciu od ogłoszenia testamentu,

- Roszczenie przeciwko osobie obowiązanej do uzupełnienia zachowku z tytułu otrzymanych od spadkodawcy zapisu windykacyjnego lub darowizny przedawnia się z upływem lat pięciu od otwarcia spadku.

X. WYDZIEDZICZENIE

- Spadkodawca może w testamencie pozbawić zstępnych, małżonka i rodziców zachowku (wydziedziczenie), jeżeli uprawniony do zachowku:
 - wbrew woli spadkodawcy postępuje uporczywie w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego,
 - dopuścił się względem spadkodawcy albo jednej z najbliższych mu osób umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo rażącej obrazy czci,
 - uporczywie nie dopełnia względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych.
- Treść testamentu powinna dokładnie wskazywać na przyczynę wydziedziczenia
- Spadkodawca nie może wydziedziczyć uprawnionego do zachowku, jeżeli mu przebaczył
- Jeżeli w chwili przebaczenia spadkodawca nie miał zdolności do czynności prawnych, przebaczenie jest skuteczne, gdy nastąpiło z dostatecznym rozeznaniem
- Zstępni wydziedziczonego zstępnego są uprawnieni do zachowku (choćby przeżył on spadkodawcę).

XI. NIEGODNOŚĆ DZIEDZICZENIA

- Spadkobierca może być uznany przez sąd za niegodnego, jeżeli:
 - dopuścił się umyślnie ciężkiego przestępstwa przeciwko spadkodawcy,
 - podstępem lub groźbą nakłonił spadkodawcę do sporządzenia lub odwołania testamentu albo w taki sam sposób przeszkodził mu w dokonaniu jednej z tych czynności,
 - umyślnie ukrył lub zniszczył testament spadkodawcy, podrobił lub przerobił jego testament albo świadomie skorzystał z testamentu przez inną osobę podrobionego lub przerobionego.
- Spadkobierca niegodny zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku
- Uznania spadkobiercy za niegodnego może żądać każdy, kto ma w tym interes prawny (z żądaniem takim może wystąpić w ciągu roku od dnia, w którym dowiedział się o przyczynie niegodności, nie później jednak niż przed upływem lat trzech od otwarcia spadku),
- Spadkobierca nie może być uznany za niegodnego, jeżeli spadkodawca mu przebaczył
- Jeżeli w chwili przebaczenia spadkodawca nie miał zdolności do czynności prawnych, przebaczenie jest skuteczne, gdy nastąpiło z dostatecznym rozeznaniem

XII. NABYCIE SPADKU

- Nabycie spadku przez spadkobiercę następuje z chwilą otwarcia spadku
- Oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu 6 miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania.
- Brak oświadczenia spadkobiercy w terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

XIII. PRZYJĘCIE I ODRZUCENIE SPADKU

➔ Spadkobierca może:

- przyjąć spadek wprost (bez ograniczenia odpowiedzialności za długi spadkowe),
- przyjąć spadek z dobrodziejstwem inwentarza (spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w wykazie inwentarza albo spisie inwentarza stanu czynnego spadku)
- odrzucić spadek.

XIV. POSTANOWIENIE O STWIERDZENIU NABYCIA SPADKU ORAZ AKT POŚWIADCZENIA DZIEDZICZENIA (NOTARIALNY)

POSTANOWIENIE O STWIERDZENIU NABYCIA SPADKU	AKT POŚWIADCZENIA DZIEDZICZENIA (NOTARIALNY, ZAREJESTROWANY)
Sąd na wniosek osoby mającej w tym interes stwierdza nabycie spadku przez spadkobiercę (spadkobierców)	Notariusz na zasadach określonych w przepisach odrębnych sporządza akt poświadczenia dziedziczenia
Wniosek do Sądu Rejonowego wg miejsca ostatniego zamieszkania spadkodawcy (dla właściwości powiatu myśliborskiego – Sąd Rejonowy w Myśliborzu Wydział I Cywilny, ul. Niedziałkowskiego 6, 74-300 Myślibórz).	Akt sporządzany jest przez notariusza
Wniosek podlega opłacie stałej w kwocie 100,00 zł (sto złotych) płatnej na rachunek Sądu Rejonowego w Myśliborzu: 42 1010 1599 0001 5622 3100 0000	Opłata według taks notarialnych
Osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku albo poświadczenie dziedziczenia, jest spadkobiercą (domniemanie)	
Stwierdzenie nabycia spadku oraz poświadczenie dziedziczenia nie może nastąpić przed upływem 6 miesięcy od otwarcia spadku, chyba że wszyscy znani spadkobiercy złożyli już oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku.	
Względem osoby trzeciej, która nie rości sobie praw do spadku z tytułu dziedziczenia, spadkobierca może udowodnić swoje prawa wynikające z dziedziczenia tylko stwierdzeniem nabycia spadku albo zarejestrowanym aktem poświadczenia dziedziczenia.	

XV. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA DŁUGI SPADKOWE

- ➔ W razie wielości spadkobierców ich odpowiedzialność jest solidarna
- ➔ odpowiedzialność może być odrębna z uwagi na fakt, iż niektórzy spadkobiercy przyjmą spadek z dobrodziejstwem inwentarza
- ➔ od chwili działu spadku (prawomocne orzeczenie sądowe) spadkobiercy ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe w stosunku do wielkości przysługujących im udziałów

XVI. PRZYKŁADOWY WNIOSEK O STWIERDZENIE NABYCIA SPADKU

Myślibórz, dnia 2 stycznia 2020 roku

Sąd Rejonowy w Myśliborzu
Wydział I Cywilny
ul. Niedziałkowskiego 6
74-300 Myślibórz

Wnioskodawca:

Jan Kowalski
ul. Kolorowa 1
74-300 Myślibórz
PESEL: 01234567890

Uczestnicy postępowania:

1. Maria Kowalska
ul. Niebieska 1
74-400 Dębno
2. Anna Kowalska
ul. Biała 1
74-400 Dębno

Wniosek
o stwierdzenie nabycia spadku

W imieniu własnym, wnoszę o:

- 1. Stwierdzenie, że spadek po zmarłej w dniu 1 maja 2019 roku w Dębnie Joannie Kowalskiej ostatnio stale zamieszkałej w Myśliborzu, nabyli wprost dziedziczący na podstawie ustawy: syn Jan Kowalski, córka Maria Kowalska oraz córka Anna Kowalska – wszyscy w udziale do 1/3 części spadku.*

Ponadto, wnoszę o:

- 2. Przeprowadzenie dowodu z dokumentów:*
 - odpisu skróconego aktu zgonu Joanny Kowalskiej,*
 - odpisu skróconego aktu urodzenia Jana Kowalskiego,*
 - odpisu skróconego aktu małżeństwa Marii Kowalskiej,*
 - odpisu skróconego aktu małżeństwa Anny Kowalskiej,*
 - na fakt ustalenia kręgu spadkobierców po zmarłej spadkodawczyni.*

Uzasadnienie

Spadkodawczyni Joanna Kowalska, ostatnio stale zamieszkała w Myśliborzu, zmarła w dniu 1 maja 2019 roku w Dębnie.

Dowód: odpis skrócony aktu zgonu Joanny Kowalskiej

W chwili śmierci spadkodawczyni była wdową. Zmarła Joanna Kowalska posiadała troje dzieci: syna Jana Kowalskiego, córkę Marię Kowalską oraz córkę Annę Kowalską. Spadkodawczyni nie pozostawiła po sobie testamentów, nie ma też innych osób powołanych do dziedziczenia na podstawie ustawy.

Dowód: 1. odpis skrócony aktu urodzenia Jana Kowalskiego
2. odpis skrócony aktu małżeństwa Marii Kowalskiej
3. odpis skrócony aktu małżeństwa Anny Kowalskiej.

Zgodnie z art. 931 § 1 k.c., w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.

Do kręgu osób dziedziczących po zmarłej Joannie Kowalskiej na mocy ustawy należą: syn Jan Kowalski, córka Maria Kowalska oraz córka Anna Kowalska.

Po śmierci spadkodawczyni nie były składane oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku i jest to pierwsze postępowanie spadkowe.

Wobec tego, spadek po zmarłej Joannie Kowalskiej nabyli syn Jan Kowalski, córka Maria Kowalska oraz córka Anna Kowalska – wszyscy w udziale po 1/3 części spadku.

Wobec powyższego, wnoszę jak na wstępie.

Jan Kowalski

W załączeniu:

- 2 odpisy pisma wraz załącznikami,
- potwierdzenie dokonania opłaty od wniosku w łącznej kwocie 100,00 zł
- odpis skrócony aktu zgonu Joanny Kowalskiej,
- odpis skrócony aktu urodzenia Jana Kowalskiego,
- odpis skrócony aktu małżeństwa Marii Kowalskiej,
- odpis skrócony aktu małżeństwa Anny Kowalskiej.

UWAGA!

Zamieszczony wzór wniosku jest całkowicie fikcyjny. Wszelkie prawdopodobieństwa są przypadkowe.